

มาทำความรู้จักกับ
ข้อตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศ
(International Investment Agreement)

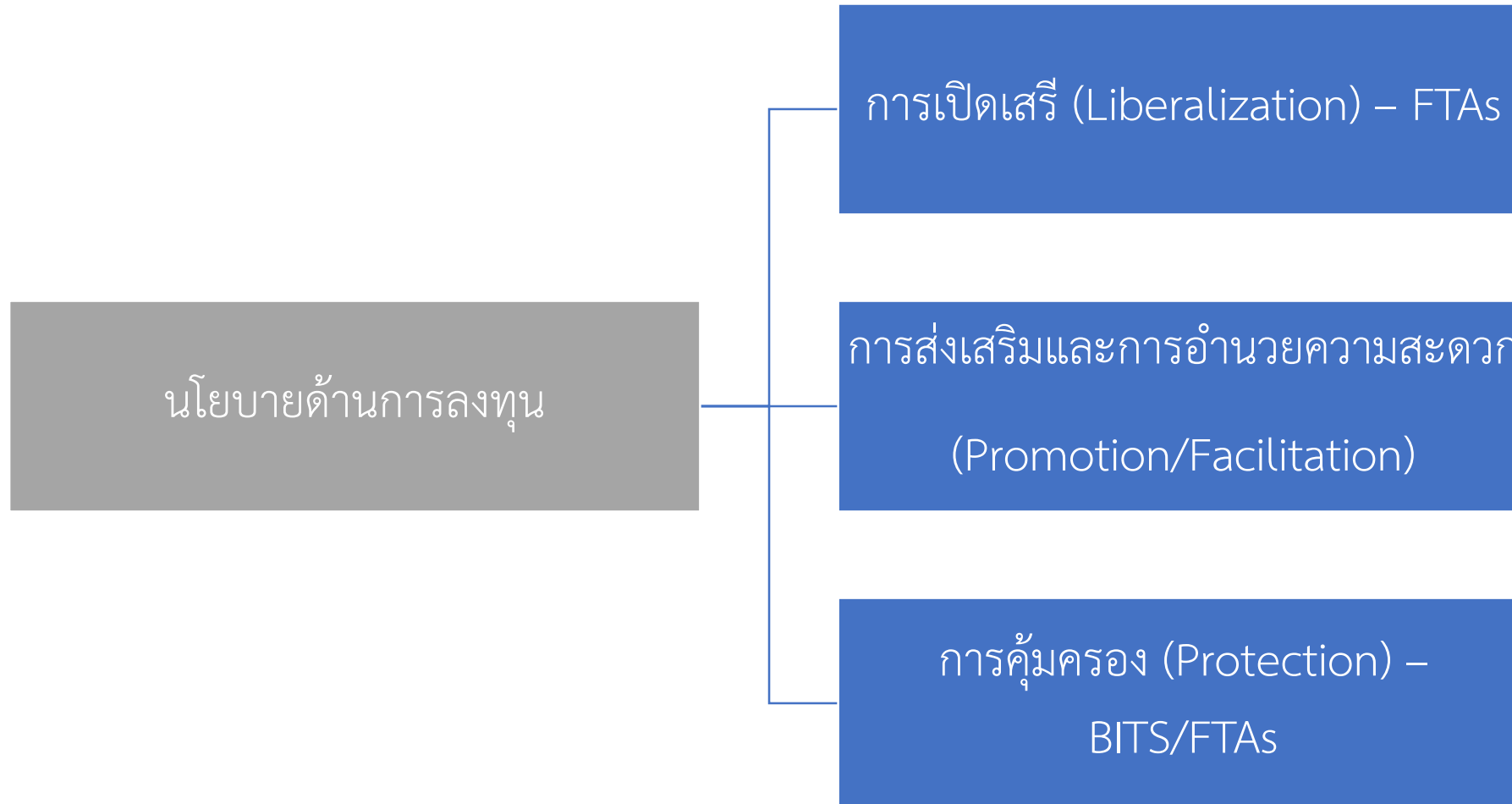
ภายใต้ กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ KM Sharing

โดย นายชาญชัย โฉลกคงถาวร
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์และความเกี่ยวข้อง ?

- ที่ผ่านมา สศอ. รวมถึงหน่วยงานของ อก. มีการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ) เกี่ยวกับ ข้อบทรด้านการลงทุนระหว่างประเทศ และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการด้านการค้าและการลงทุนภายใต้ WTO ในส่วนที่เกี่ยวข้องนำเสนอกระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) ตลอดจนการเปิดเสรีด้านการลงทุน
- ควรมีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางการค้าและการลงทุนภายใต้กรอบเวทีระหว่างประเทศในเบื้องต้น เพื่อให้ทราบถึงความสอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้ WTO รวมถึงความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี โดยปัจจุบันเวทีการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ นอกจากความตกลงที่สำคัญต่าง ๆ นอกจากกรอบ WTO แล้ว ยังมีความตกลงการค้าเสรี (FTA) ทั้งในกรอบทวิภาคี พหุภาคี และภูมิภาคที่มีข้อบทรด้านการลงทุน รวมถึงความตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศอื่น ๆ (International Investment Agreements) เช่น ความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaties: BITs) ที่ไทยเป็นภาค

นโยบายด้านการลงทุนประกอบด้วย 3 ด้าน

กฎเกณฑ์ด้านการลงทุนภายใต้กรอบเวทีระหว่างประเทศ

- องค์การการค้าโลก (WTO) - ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า Agreement on Trade-Related Investment Measures (TRIMs)
(ความตกลงภายใต้ WTO)
 1. Multilateral เช่น GATT GATS TRIMs TRIPs
 2. Plurilateral เช่น GPA ITA Civil Aircraft
- ความตกลงการค้าเสรี (FTA) ทั้งในกรอบทวิภาคี พหุภาคี และภูมิภาค เช่น JTEPA TAFTA CPTPP และ RCEP เป็นต้น และ ASEAN (ACIA)
- ความตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment Agreements: IIAs) ภายใต้กรอบทวิภาคี ได้แก่ ความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaties: BITs)

หลักการเกี่ยวข้องกับด้านการลงทุนประกอบด้วยข้อกำหนด จำนวน 5 ประเด็น

โดยทั่วไปหลักการที่เกี่ยวข้องกับด้านการลงทุนจะอิงตามหลักการความตกลง TRIMs ภายใต้ WTO โดยมีกฎเกณฑ์และกติกาที่ห้ามละเมิดตามหลักการต่างๆ ที่ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ ดังนี้

1. หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ(National Treatment: NT)
2. หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)
3. การกำหนดให้มีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศ (Local Content)
4. การกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ (Performance Requirement) และ
5. การจำกัดปริมาณนำเข้าและส่งออก (Quantitative Restriction)

กฎเกณฑ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าหรือการลงทุน หรือความความตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศ โดยทั่วไป จะอิงความตกลงต่าง ๆ ภายใต้ WTO เป็นหลัก ซึ่งกฎเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตาม โดยจะแบ่งความตกลงออกเป็นเรื่อง ๆ ดังนี้

กฎเกณฑ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

การค้าสินค้า	การลงทุน	การค้าบริการ	การจัดซื้อ จัดจ้าง ภาครัฐ
GATT	TRIMs	GATS	GPA
* NT * MFN	* NT * MFN * local content * Performance Requirement * Quantitative Restriction	* NT * MFN * Market Access	* NT * MFN * local content * Market Access * Technology Transfer

การเปิดเสรีด้านการลงทุน (Non Services) 5 สาขา

- การเกษตร (Agriculture)
 - ประมง (Fishery)
 - ป่าไม้ (Forest)
 - การผลิต (Manufacturing)
 - เหมืองแร่ (Mining)
- } อก.

การเปิดตลาด (Market Access)

รูปแบบการเจรจาเปิดตลาดด้านการค้าบริการและการลงทุน แบ่ง ออกเป็น 2 รูปแบบ

1. **Negative List Approach** (ระบุประเด็น/เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจบริการหรือสาขาบริการที่ไม่เปิด กล่าวคือ หากเป็นรายการที่ไม่ระบุจะถือว่าเปิด)
2. **Positive List Approach** (ระบุเฉพาะประเด็น/เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจบริการหรือสาขาบริการที่เปิดเท่านั้น กล่าวคือ จะป็นรายการที่เปิดเฉพาะที่ระบุ หากไม่ระบุจะไม่เปิด)

พัฒนาการข้อบทด้านการลงทุนกับความตกลงการค้าเสรี

- กรอบอาเซียนจะแยกการเปิดเสรีออกเป็นความตกลงแต่ละด้าน (ATIGA/ACIA/AFAS)
 - อาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA)
 - ACIA
 1. การลงทุนอาเซียน (AIA) ซึ่งเป็นความตกลงเปิดเสรีการลงทุน ค.ศ. 1998
 2. ความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Investment Guarantee Agreement: IGA) ค.ศ.1987
 - ACIA ลงนามไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2552 ในระหว่างการประชุม ASEAN Summit ครั้งที่ 14 ณ ประเทศไทย
- กรอบอาเซียนบวก และกรอบอื่นๆ เช่น TAFTA AJCEP AANZFTA CPTPP และ RCEP ข้อบทด้านการลงทุนจะถูกบรรจุในข้อบทภายใต้ความตกลง

ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaty: BIT)

- ปัจจุบัน ไทยมีการจัดทำความตกลง BITs จำนวน 36 ฉบับ และ FTAs ที่มีขอบเขตด้านการลงทุนรวมจำนวน 9 ฉบับ (อาทิ JTEPA TAFTA ACIA AANZFTA AJCEP และ RCEP เป็นต้น)
- โดยไทยมีการจัดทำความตกลง BIT ฉบับแรกกับเยอรมนีเมื่อ พ.ศ. 2504
- ความตกลง BIT เป็นการคุ้มครอง 2 ขา (นักลงทุนไทย-นักลงทุนต่างชาติ)

ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaty: BIT)

- รูปแบบการคุ้มครองการลงทุน (Pre & Post-Establishment)
- นิยามของคำว่า “investment” คุ้มครองการลงทุนทางตรง (Foreign Direct Investment: FDI)
- ส่งเสริมให้นักธุรกิจดำเนินโครงการ CSR
- Policy Space หน่วยงานภาครัฐมีช่องว่างในการออกนโยบายควบคุมไปกับการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ภายใต้ข้อยกเว้นเรื่องข้อยกเว้น (Exemption)

แนวโน้มการจัดทำนโยบายด้านลงทุนระหว่างประเทศ

- ส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการ CSR
- ส่งเสริมการลงทุนที่ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะการลงทุนในสาขาที่เกี่ยวข้อง
- การลงทุนสีเขียว (Green Investment)
- Covid-19 - ประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่จะมีแนวทางการจัดทำนโยบายคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศที่มีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น
 - ประเทศกำลังพัฒนา เน้น 1) การเปิดเสรี 2) การส่งเสริม และ 3) อำนวยความสะดวกด้านการลงทุน

แนวโน้มการจัดทำนโยบายด้านลงทุนระหว่างประเทศ

การใช้มาตรการที่เอื้อต่อธุรกิจในประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ

(Localization Barriers to Trade: LBT)

ประเทศที่มีการใช้มาตรการ LBT ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศกำลังพัฒนา ผ่านการออกมาตรการต่าง ๆ ได้แก่

1) การกำหนดให้มีการถ่ายทอดทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยี (intellectual property or technology transfer) และ

2) มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและการคลัง และการอุดหนุน (subsidy) ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ กองทุนส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถต่างๆ การลดหย่อนและหักคืนภาษี การให้ Incentive ต่างๆ ทั้งภายในเขตนิคมอุตสาหกรรม และเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงการผลิตสินค้า และลงทุนในกิจการ/สาขาที่รัฐบาลกำหนด เป็นต้น

ขอบคุณครับ